

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Jana Vyklického v právní věci ochrany žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 16, Praha 2, proti nezákonnému zásahu žalovaného, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 28. 2. 2014, č. j. 10 A 16/2012 – 43,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou ze dne 19. 1. 2012 se žalobce (dále též „stěžovatel“) domáhal toho, aby Městský soud v Praze „zakázal žalovanému pokračovat v porušování žalobcova práva na doručení vyrozumění o stížnosti a aby mu přikázal, aby obnovil stav před zásahem k lednu 2011, kdy vypršela lhůta k vyřízení tohoto podání, doručeného poštovní cestou 3. listopadu (vlastní značka MS031111/3), a aby neprodleně vydal rozhodnutí o vznesené otázce (správnost vyřízení stížnosti)“.

Stěžovatel spolu s podáním žaloby nezaplatil soudní poplatek, Městský soud v Praze jej proto usnesením ze dne 31. 1. 2012, č. j. 10 A 16/2012 – 6, vyzval k jeho úhradě. Podáním ze dne 8. 2. 2012 stěžovatel požádal o osvobození od soudního poplatku pro naprostý nedostatek prostředků. Městský soud v Praze jeho žádost usnesením ze dne 17.

7. 2012, č. j. 10 A 16/2012 – 14, zamítl s odkazem na povahu vedeného sporu týkajícího se žádosti stěžovatele o poskytování informací. Podobného rázu je přitom i řada jiných sporů stěžovatele vedených u krajských soudů či u Nejvyššího správního soudu. Tyto spory se nedotýkají podstatných okolností jeho životní sféry, majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, ale vyvěrají z jeho abnormálně zvýšeného zájmu o fungování veřejných institucí. Podle Městského soudu v Praze není důvod, aby náklady na vedení takových sporů za stěžovatele pravidelně nesl stát formou osvobození od soudních poplatků. Proti tomuto usnesení podal stěžovatel kasační stížnost, kterou Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 18. 10. 2012, č. j. 6 As 53/2012 – 11, zamítl.

Usnesením ze dne 29. 1. 2014, č. j. 10 A 16/2012 – 39, Městský soud v Praze stěžovatele opětovně vyzval k úhradě soudního poplatku za žalobu ve lhůtě deseti dnů ode dne doručení uvedeného usnesení. Výzva byla stěžovateli doručena dne 10. 2. 2014. Podáním ze dne 18. 2. 2014 požádal stěžovatel o prodloužení lhůty k zaplacení poplatku o několik měsíců s tím, že nemá prostředky na okamžité zaplacení. Soudní poplatek v soudem stanovené lhůtě ani později nezaplatil.

Městský soud v Praze usnesením ze dne 28. 2. 2014, č. j. 10 A 16/2012 – 43, řízení zastavil podle § 47 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). V odůvodnění připomněl, že podle § 4 odst. 1 písm. a) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, vzniká poplatková povinnost okamžikem podání návrhu. Soudní poplatek má tudíž být zaplacen již při podání žaloby, zaplacení poplatku na výzvu soudem by mělo být postupem spíše výjimečným. Jestliže soud dospěl k závěru, že stěžovatel zneužívá institutu osvobození od soudních poplatků, nebylo možné vyhovět jeho žádosti o prodloužení lhůty k zaplacení poplatků či povolení jeho úhrady ve splátkách.

Proti tomuto usnesení Městského soudu v Praze podal stěžovatel včasnou kasační stížnost. Namítl, že jeho žaloba nesměřovala proti neposkytnutí informací. Dále zdůraznil, že stanovení lhůty k zaplacení soudního poplatku není věcí libovůle soudu, lhůta musí být přiměřená a odůvodněná, musí poskytnout časový prostor k zaplacení poplatku. Fakt, že stěžovatel neuhradil soudní poplatek na počátku řízení, není relevantní. Lze totiž očekávat, že osoba s nedostatkem finančních prostředků požádá o osvobození od soudního poplatku, případně jej neuhradí v krátké lhůtě. Ke své žádosti o prodloužení lhůty k zaplacení poplatku uvedl, že úvěry či půjčky se osobám v hmotné nouzi neposkytují na počkání. Stěžovatel konečně namítl, že stanovení soudního poplatku vede ke znemožnění přístupu k soudu. Ve své kasační stížnosti žádal i přezkum usnesení Městského soudu v Praze ze dne 17. 7. 2012, č. j. 10 A 16/2012 – 14, jímž mu nebylo přiznáno osvobození od soudních poplatků. Z uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud usnesení Městského soudu v Praze zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem. Osvobození od soudních poplatků i právo na bezplatné zastoupení se váže k posouzení poměrů konkrétního žadatele. Nesplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků přitom vylučuje i právo na bezplatné zastoupení (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Za situace, kdy je předmětem kasačního přezkumu usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu na osvobození od soudních

pokračování

poplatků či usnesení krajského soudu, kterým bylo zastaveno řízení o žalobě poté, co usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu žalobce na osvobození od soudních poplatků nabylo právní moci a žalobce následně ani přes opakovanou výzvu soudní poplatek nezaplatil, by trvání jak na podmínce uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost, tak i na podmínce povinného zastoupení bylo neefektivní, jestliže lze bez dalších úkonů meritně rozhodnout o podaném návrhu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal usnesení Městského soudu v Praze na základě stížních námitek a po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud uvádí, že předpokladem zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku podle § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, je nejen to, že poplatek nebyl zaplacen, ale také to, že účastník byl k jeho zaplacení vyzván a byl řádně poučen o následcích nesplnění výzvy. V projednávaném případě vyzval Městský soud v Praze stěžovatele k zaplacení soudního poplatku ve výši stanovené podle § 14a bod 2 písm. a) Sazebníku soudních poplatků, který je přílohou zákona č. 549/1991 Sb. Současně jej poučil o následcích nesplnění této výzvy. Stěžovatel však ve lhůtě stanovené Městským soudem v Praze ani následně soudní poplatek splatný podáním žaloby nezaplatil. Jestliže nebyla na základě podání stěžovatele ze dne 18. 2. 2014 nikterak zpochybněna jeho poplatková povinnost, ani nebyl odůvodněn postup podle § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích, má Nejvyšší správní soud za to, že Městský soud v Praze nepochybil, jestliže řízení bez dalšího zastavil.

Nejvyšší správní soud se neztotožnil s námitkou stěžovatele, že lhůta stanovená k zaplacení soudního poplatku byla nepřiměřená. Vycházel totiž z toho, že Městský soud v Praze již v usnesení ze dne 31. 1. 2012, č. j. 10 A 16/2012 – 6, stěžovatele vyzval k zaplacení soudního poplatku za podanou žalobu. Uvedené usnesení bylo stěžovateli doručeno dne 7. 2. 2012. Stěžovatel tak byl prokazatelně zpraven o nutnosti zaplatit soudní poplatek za žalobu téměř dva roky před vydáním poslední výzvy k zaplacení soudního poplatku v žalobním řízení. Na uvedeném nic nemění ani skutečnost, že proti usnesení, jímž stěžovateli nebylo přiznáno osvobození od soudních poplatků, byla podána kasační stížnost, o níž bylo u Nejvyššího správního soudu vedeno řízení pod sp. zn. 6 As 53/2012. Podání kasační stížnosti, jako mimořádného opravného prostředku, obecně nemá odkladný účinek, kasační stížnosti stěžovatele nebyl ani takový účinek podle § 107 s. ř. s. přiznán. Samotné podání kasační stížnosti proto nemělo přímý vliv na nepřiznání osvobození od soudních poplatků stěžovateli v řízení o žalobě a ani na povinnost tento poplatek zaplatit. Kasační stížnost stěžovatele proti usnesení Městského soudu v Praze o nepřiznání osvobození od soudních poplatků byla navíc zamítnuta rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 10. 2012, č. j. 6 As 53/2012 – 11, který nabyl právní moci dne 19. 11. 2012. Od právní moci tohoto rozsudku do vydání výzvy k zaplacení soudního poplatku ze strany Městského soudu v Praze tak uplynula doba více než jednoho roku, po kterou si musel být stěžovatel stále vědom nutnosti soudní poplatek zaplatit a kdy již navíc nemohl spoléhat na to, že usnesení Městského soudu v Praze o nepřiznání osvobození může být zrušeno v řízení o kasační stížnosti. Na základě uvedeného považuje Nejvyšší správní soud stanovenou desetidenní lhůtu za zcela adekvátní okolnostem případu.

Stěžovatel v nyní projednávané kasační stížnosti žádal i přezkum usnesení Městského soudu v Praze ze dne 17. 7. 2012, č. j. 10 A 16/2012 – 14, jímž mu nebylo přiznáno osvobození od soudních poplatků přiznáno. Jak bylo uvedeno výše, kasační stížností stěžovatele podanou vůči tomuto usnesení se již Nejvyšší správní soud zabýval v rozsudku ze dne 18. 10. 2012, č. j. 6 As 53/2012 – 11, jímž tuto kasační stížnost zamítl. Vypořádal se přitom rovněž s námitkou stěžovatele, že se jeho žaloba ze dne 19. 1. 2012 týkala zákona o soudech a soudcích, nikoli zákona o svobodném přístupu k informacím, jak uvedl Městský soud v Praze. Nejvyšší správní soud konstatoval, že Městský soud v Praze sice ne zcela přesně uchopil předmět řízení, neboť z žaloby stěžovatele ze dne 19. 1. 2012 skutečně vyplývá, že se stěžovatel výslovně dovolával zákona o soudech a soudcích ohledně nevyřízení jeho podání ze dne 29. 10. 2011, současně však uzavřel, že Městský soud v Praze dospěl ve vztahu ke stěžovateli ke správným závěrům a předmět řízení alespoň zčásti zachytil. Podle Nejvyššího správního soudu bylo pro posouzení žádosti o osvobození od soudních poplatků podstatné, že se skutečně jednalo o případ formálního uplatňování práva kverulačního typu, neboť stěžovatel postupně vršením různých podání u různých orgánů veřejné moci podle zákona o soudech a soudcích, případně jiných právních předpisů, mj. brojil proti rozvrhu práce Okresního soudu ve Strakonici, ačkoli rozvrh práce samotný není napadnutelný žalobou podle § 65 s. ř. s. Nejvyšší správní soud tak na základě uvedeného uzavřel, že Městský soud v Praze správně aplikoval závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 – 66, vydaného ve věci téhož stěžovatele, podle něhož je při posuzování žádosti o osvobození od soudních poplatků na místě pečlivě zvažovat otázku charakteru a množství jím vedených sporů, neboť osoby nemající dostatek finančních prostředků nemají institut osvobození od soudních poplatků zneužívat k vedení sporů dle své libosti.

Nejvyšší správní soud závěrem uvádí, že soudní poplatek je právní institut, jehož úkolem není znemožnit přístup k soudu, ale jehož funkcí je mimo jiné vyloučit nadužívání práva obrátit se na soud v nepodstatných záležitostech či v případech zjevně neúspěšného uplatňování práva. Povinnost zaplatit předem stanovený soudní poplatek totiž žalobce obecně nutí k tomu, aby při zvažování, zda zaplatí požadovaný poplatek, pro sebe předběžně posoudil význam věci, v níž hodlá podat žalobu, a posoudil si i její důvodnost. Podmínění věcného posouzení žaloby splněním poplatkové povinnosti není v rozporu s právem na soudní ochranu mimo jiné s ohledem na možnost osvobození od soudních poplatků. Při posouzení žádosti o osvobození od soudních poplatků totiž soud důsledně zkoumá právě to, zda by v konkrétním případě nebyl požadavek na zaplacení soudního poplatku nepřipustnou překážkou pro přístup k soudu. To však v projednávané věci Městský soud v Praze ani Nejvyšší správní soud (viz rozsudek ze dne 28. 6. 2013, č. j. 5 As 42/2013 – 11) neshledaly.

Nejvyšší správní soud dospěl po přezkoumání kasační stížnosti k závěru, že tato není důvodná, a proto ji zamítl podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

pokračování

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. prosince 2014

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu